

Innst. S. nr. 143

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.meld. nr. 40 (2006-2007)

Innstilling fra næringskomiteen om forvaltning av kongekrabbe

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Stortingsmeldingen om forvaltning av kongekrabbe omhandler en gjennomgang av kongekrabbens inntreden i Barentshavet, forvaltningen av bestanden frem til i dag, fangststatistikk, folkerettslige forpliktelser, samt forskningsresultater og kunnskapsstatus på området. På denne bakgrunn trekkes overordnede linjer for den videre forvaltning av kongekrabbe.

Kongekrabben er en introdusert art som har befunnet seg i norske farvann i over 30 år, etter at den ble satt ut i Murmanskfjorden på 1960-tallet. Bestanden utgjør en forvaltningsmessig utfordring, men også en verdifull ressurs for enkelte kystsamfunn. Forvaltningen av denne bestanden skiller seg vesentlig både fra forvaltningen av fiskebestander, der målet er bærekraftig forvaltning med høyest mulig langtidsutbytte, og fra en ordinær forvaltning av introduserte eller nye arter uten kommersielt fokus.

Det ble først i 1992 registrert større mengder kongekrabbe i norske områder, og fra 1994 ble det gjennomført forskningsfangst. Så sent som i 2002 ble det åpnet for kommersiell fangst. Kunnskapen om bestanden i norske farvann og forvaltningen av denne er derfor unge disipliner med de utfordringer dette innebærer.

Usikkerhet omkring kongekrabbens mulige innvirkninger på økosystemet har gjort det vanskelig å

ha en klar oppfatning av om kongekrabben skal betraktes som en ressurs eller plage.

Regjeringen uttrykte i Soria Moria-erklæringen følgende:

"Kongekrabben er en fremmed art i norsk fauna. Vi vil gå gjennom evalueringsrapporten om forvaltningen av kongekrabbe når den foreligger, samt gjennomgå mandatet for å sikre at spørsmål om fritt fiske i norsk forvaltningssone blir vurdert."

Skiftende norske storting har vist stor interesse for forvaltningen av kongekrabbe. Av senere tids behandlinger kan nevnes:

Vedtak nr. 362, 27. mai 2005 i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 19 (2004-2005) Marin næringsutvikling. Den blå åker:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ i de norsk-russiske fiskeriforhandlingene slik at totalkvoten for kongekrabbe blir økt vesentlig."

Samme dag i vedtak nr. 363 under samme sak, fattet Stortinget også følgende vedtak:

"Stortinget ber Regjeringen ta nødvendige initiativ til at det blir mulig å endre reguleringene på norsk side slik at fangst på hunnkrabbe blir tillatt og utkastpåbudet blir opphevet og erstattet med et forbud mot å kaste ut kongekrabbe."

Under Stortingets behandling av St.meld. nr. 8 (2005-2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten i juni 2006, uttalte komiteens flertall blant annet følgende:

"... mener kongekrabben kan være en trussel mot økosystemet. Det må være et mål å redusere sannsynligheten for kongekrabbens effekter til et minimum ..."

Vi står overfor prinsipielle utfordringer og politiske valg når det gjelder forvaltningen av kongekrabben i norske områder. Problemstillingene spenner fra om det, dersom det er ønskelig, i det hele tatt er mulig å utrydde krabben fra norske farvann, til debatten om hvem som skal få nytte godt av å delta i fangsten av kongekrabbe. Problematikken rundt forvaltningen av kongekrabbe i norske farvann har også vært preget av at Norge og Russland har hatt et forpliktende samarbeid om denne bestanden. Dette er nå endret, og fra 2007 kan Norge treffe ensidige forvaltningstiltak om kongekrabbe i egen sone. Dette utvider handlingsrommet og gir nye muligheter.

I lys av de erfaringer som er høstet, både hva angår miljøkunnskap og kommersiell fangst, har Regjeringen foretatt en full gjennomgang av kongekrabbens inntreden i norske havområder og kongekrabbeforvaltningen så langt. På denne bakgrunn fremmes det forslag som kan legge grunnlaget for en omforent nasjonal strategi for fremtidig forvaltning av kongekrabben.

Regjeringen ønsker - i et føre-var-perspektiv - å rette oppmerksomheten mot eventuelle effekter på økosystemet som følge av kongekrabbens inntreden, samtidig som det må tas hensyn til næringsaktører og kystsamfunn i områder hvor kongekrabben allerede er etablert. Det foreslås en overordnet målsetting om å i størst mulig grad begrense en videre spredning av kongekrabbe i norske havområder, og sikre en lavest mulig bestand av kongekrabbe utenfor kommersielt fangstområde. De foreslåtte tiltakene omtalt i meldingen er et resultat av en avveining mellom det mulige og hensiktsmessige for best mulig å nå denne målsettingen. Kongekrabbeforvaltningen bør evalueres etter fem år. I tillegg skal effekten av spredningsbegrensende tiltak vurderes årlig, i tilknytning til den ordinære/løpende gjennomgangen av forvaltningen.

Sametinget er blitt konsultert i arbeidet med meldingen. På områder hvor det ikke er oppnådd enighet, er Sametingets vurderinger og standpunkt synliggjort.

1.2 Historikk

Rød kongekrabbe (*Paralithodes camtschaticus*), eller Kamtsjatka-krabben som den også kalles, ble satt ut i Murmanskfjorden ved Kolahalvøya i perioden 1961-1969. Målsettingen for det sovjetiske prosjektet var å etablere en stor bestand i løpet av ca. 30 år. Dette prosjektet ble gjennomført uten at norske eller andre lands myndigheter ble informert eller hørt på forhånd. Norske forvaltningsmyndigheter var således lenge uten kunnskap om utsettingen, og hadde følgelig heller ingen mulighet til å forhindre denne før krabben hadde funnet seg vel til rette i Barentshavet.

Det var først våren 1992 at det ble tatt større mengder i norske farvann, nærmere bestemt i det kystnære garn- og linefisket etter torsk, hyse og rognkjeks i Øst-Finnmark. Med den kraftige økningen av bifangst økte også problemene knyttet til brukstap og tap av fangst og fangsttid for norske fiskere. Dette førte til et langt sterkere fokus på kongekrabbe, og 1992 kan betraktes som et vendepunkt i den norske forvaltningen av kongekrabbe.

I 1992, da bifangst av krabben økte betraktelig, var utbredelsen av krabben i norsk sone begrenset til området fra Grense Jakobselv til de sørlige delene av Varangerfjorden. Utsetting av kongekrabben gjør det vanskelig å si hvor langt vest den har spredd seg langs kysten av Nord-Norge, men det regnes som sannsynlig at utbredelsesfronten forårsaket av krabbens egenvandring og larvedrift i dag er ved Nord-Troms.

Fra forskningsfangst til kommersiell fangst

Fangsten av kongekrabbe i perioden 1994-2001 ble regulert som en begrenset forskningsfangst, hvor Norge og Russland ble enige om en årlig totalkvote som landene delte likt mellom seg.

På den 29. sesjon i Den blandete norsk-russiske fiskerikommissjon høsten 2000 ble Norge og Russland enige om at partene kunne sette i gang ordinær kommersiell fangst av kongekrabbe fra 2002. På den 30. sesjon i 2001 fulgte man opp med å vedta beskatningsprinsipper for denne fangsten, herunder beskatningsgrad, minstemål, fangstperiode og redskapsbestemmelser. Beskatningsprinsippene ble valgt etter biologisk rådgivning som tok sikte på en økonomisk optimal utnyttelse av bestanden. I tråd med disse vedtakene innførte Norge ordinær kommersiell fangst av kongekrabbe fra og med fangstsesongen høsten 2002. Det kan synes som om en foreløpig topp ble nådd i 2004, både når det gjelder fangstmengde (vekt) og -verdi. Nedgangen etter denne toppen har sin forklaring bl.a. gjennom redusert gjennomsnittsstørrelse på krabben og nedgang i oppnådde priser.

Arbeidsgrupper

På norsk side ble prosessen med å forberede overgangen til kommersiell fangst satt i gang i juni 2000. Det ble da opprettet en arbeidsgruppe som skulle utrede alle sider knyttet til den fremtidige forvaltningen av kongekrabbe. Arbeidsgruppen leverte sin innstilling i august 2001. Arbeidet var et nybrottsarbeid og var ment som et første skritt på veien i forvaltningen av kongekrabbe. Norsk forvaltning av kongekrabbe har de etterfølgende år i stor grad vært basert på dette arbeidet.

Fiskeri- og kystdepartementet nedsatte høsten 2005 en ny arbeidsgruppe som skulle gjennomgå regelverket for kongekrabbe. Denne arbeidsgruppen

leverte sin rapport med anbefalinger i mars 2006. Et flertall i gruppen ønsket blant annet en redusert vekst i bestanden av kongekrabbe, oppheving av bestemmelsen om minste tillatte fangstdybde, åpning for fritidsfangst, oppheving av muligheten til å overføre deltakeradgang ved salg av fartøy, samt innføring av aktivitetskrav kombinert med åpning for nye deltakere til å slippe inn i fangsten. Videre ble det påpekt at det var nødvendig med økt innsats for å hindre spredning av kongekrabbe vest for 26°Ø, og som virkemiddel ble det foreslått en kompensasjonsordning/pristilskudd for krabbe fanget vest for denne grensen. Gruppen påpekte at det var behov for økt forskningsinnsats knyttet til økologiske, økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser av kongekrabben.

Forvaltningsregime øst for 26°Ø

Da den kommersielle fangsten startet i 2002, var man enige i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon om en beskatningsgrad på inntil 20 prosent av antall hannkrabber over et gitt minstemål. En slik beskatningsgrad skulle sikre stabil reproduksjon av bestanden. Bakgrunnen for valget var erfaringene en hadde fra krabbebestanden i Alaska, hvor bestandsstørrelsen på begynnelsen av 1980-tallet var blitt så redusert at fangsten ble stanset.

Fiske på store hannkrabber har vært basert på en forutsetning om at hannkrabbene rekker å befrukte flere hunnkrabber i løpet av den enkelte sesong, og at en slik beskatning derfor sikrer stabil reproduksjon og en levedyktig bestand. Forbudet mot fangst av hunnkrabbe har også hengt sammen med at kjøttfylden er dårligere hos hunn- enn hos hannkrabbe, og at det ikke har vært opparbeidet noe marked for hunnkrabber.

Bifangst

I Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon har det vært enighet om at det ikke skulle være tillatt å fange kongekrabbe med annet redskap enn teiner, noe som har vært litt av bakgrunnen for at bifangst av kongekrabbe i andre fiskerier ikke har vært tillatt. Legalisering av slik bifangst ville måtte avregnes Norges totalkvote, og følgelig redusere kvotegrundet for dem som har vært gitt adgang til å delta i fangsten. Bifangsten av kongekrabbe i andre fiskerier har dessuten vært størst i de deler av året hvor kvaliteten på krabben ikke er optimal, og det har vært frykt for at denne krabben ville kunne skape negative markedseffekter. Det har derfor vært et utkastpåbud (påbud om gjenutsetting) av levende kongekrabbe tatt som bifangst i andre fiskerier. Fra august 2004 har slikt utkastpåbud kun vært gjeldende øst for 26° østlig lengde, mens det har vært et utkastforbud vest for denne grensen. Det er estimert at det i 2005 ble

tatt ca. 366 000 kongekrabber som bifangst i torske- og rognkjeksgarn.

Deltagelse og kvoter

I 2002 ble det åpnet for kommersiell fangst av 100 000 krabber i norsk sone, hvorav 10 000 krabber ble avsatt til forskningsformål. Deltakerforskriftene som har regulert fangsten av kongekrabbe, har vært bygget på en målsetting om at det er de fiskerne som har vært sterkest berørt av bifangstproblemer med kongekrabbe i andre fiskerier som skulle få adgang til å delta i fangsten av kongekrabbe. Med dette utgangspunktet har fiskere kvalifisert seg til deltakelse dersom de innenfor en forutgående periode har fisket et visst kvantum torsk med garn eller line, eller rognkjeks med garn, i kongekrabbens hovedutbredelsesområde.

I 2002 ble det åpnet for fangst i området fra Kinnarodden og østover til den russiske grensen. Fangstperioden ble satt fra 21. oktober til og med 31. desember 2002. 127 fartøy fikk adgang til å delta i fangsten i 2002. I 2003 ble kvoten doblet fra 100 000 krabber til 200 000 krabber, hvorav 10 000 krabber til forskningsformål. Fangstperioden og fangstområdet ble utvidet. Doblingen av kvoten la grunnlaget for å øke deltakelsen, og i alt 193 fartøy fikk adgang til å delta i 2003. I 2004 ble kvoten satt til 280 000 krabber, hvorav 10 000 krabber til forskningsformål. Fangstområdet ble på nytt utvidet og satt fra 26°Ø og østover til den russiske grensen. I alt 260 fartøy fikk adgang til å delta i 2004. I 2005 ble kvoten satt til 280 000 krabber, hvorav 10 000 krabber til forskningsformål. Fangstområdet fra 2004 ble videreført. I alt 273 fartøy fikk adgang til å delta i 2005.

Den norske kvoten for 2006 ble satt til 300 000 krabber, hvorav forskningskvoten ble økt til 18 000 krabber. Beskatningsgraden ble således økt fra tidligere 20 prosent til ca. 36,7 prosent. Den kommersielle fangstperioden ble satt fra 25. september 2006 til 31. januar 2007. Tidligere fangstområde fra 26°Ø og østover til den russiske grensen ble videreført. Per 31. desember 2006 hadde 264 fartøy deltakeradgang. For 2007 er det satt en kvote på 300 000 hannkrabber, hvilket vil gi en beskatningsgrad på i underkant av 30 prosent.

Forvaltningsregime vest for 26°Ø

På den 32. sesjon i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon høsten 2003 ble det enighet om at Norge skulle innføre en vestgrense for norsk-russisk fellesforvaltning av kongekrabbe. Grensen ble satt på 26° østlig lengde ved Skinnstakknæringen på Magerøya, og slik at hele Porsangerfjorden ble øst for grensen. Formålet med dette tiltaket var å begrense spredningen av kongekrabbe vest for denne grensen. Fra august 2004 har det i området vest for 26° østlig

lengde vært et regime med fri fangst av kongekrabbe, samt forbud mot å kaste ut levedyktig krabbe.

Det har vært en betydelig redusert deltakelse og fangst av kongekrabbe vest for 26°Ø i 2005 og 2006, sammenlignet med 2004. Hovedforklaringen synes å være at forekomsten vest for grensen i hovedsak har bestått av små kongekrabber som har hatt liten kommersiell interesse. Situasjonen er noe endret nå i 2007. I fangsten vest for 26°Ø er det hittil i år landet et større antall kongekrabber enn tidligere år, antagelig grunnet økt kommersiell interesse for krabber under to kg, samt en generell økning i forekomsten av krabbe vest for 26°Ø.

Fra felles til nasjonal forvaltning

Norge og Russland har i all hovedsak forvaltet kongekrabben i fellesskap. Landene har samarbeidet både om forskning og forvaltning, først gjennom en forskningsfangst fra 1994 til 2001, og deretter gjennom en kommersiell fangst fra 2002. Russland har vært opptatt av den kommersielle verdien kongekrabben representerer, og har ikke ønsket en beskatning som kunne innebære risiko for tap av fremtidig verdi. Norsk forvaltning har hatt den tilnærming at kongekrabben representerer en ressurs, men at det også er negative effekter knyttet til fremveksten av denne bestanden. Det har derfor i noen sammenhenger vært tilstrebet å forvalte krabben ut fra en balanse mellom "ressurs og plage".

I perioden med ren forskningsfangst (før 2002) ble kvotene delt likt mellom Norge og Russland. Ved innføringen av kommersiell fangst ble det fastsatt en lik beskatningsgrad i norsk og russisk økonomisk sone. Det har blitt estimert ulike antall hannkrabber over minstemål i norsk og russisk sone, slik at kvoteberegning ut fra en lik prosent i begge sonene har gitt ulike kvotestørrelser. Denne måten å beregne kvotene på har vært gjenstand for betydelig kritikk fra en del aktører på norsk side, ettersom kvotene i hele perioden med kommersiell fangst har vært langt høyere i russisk enn i norsk sone.

Norge og Russland var fra fangstsesongen 2002 enige om en beskatningsgrad på 20 prosent av hannkrabber over et gitt minstemål. Høsten 2005 i den 34. sesjon i fiskerikommisjonen skjedde en endring på dette punkt. Russland hadde, uten å konsultere Norge på forhånd, fastsatt en kvote for 2006 på 3 millioner kongekrabber, og det er grunn til å tro at den tidligere avtalte beskatningsgraden var fraveket. Dette innebar et vendepunkt i den felles norsk-russiske forvaltningen av kongekrabbe. Norge fastsatte da, også på ensidig basis, en kvote på 300 000 krabber for sesongen 2006/2007.

Norge og Russland ble i 2006 enige om å forvalte kongekrabbebestanden hver for seg i sine respektive

soner fra 2007. Beslutningen ble bekreftet på 35. sesjon i fiskerikommisjonen høsten 2006.

1.3 Kunnskapsstatus og forskningsbehov

Da kongekrabben etablerte seg og ble tallrik i Barentshavet, var den en ny og fremmed art, både for økosystemet og for dem som skulle gi råd om forvaltningen. Det har vært gjennomført mye forskning på denne arten i dens naturlige utbredelsesområde i Beringhavet og det nordlige Stillehav, men det er ikke gitt at denne kunnskapen er direkte overførbart til forholdene i Barentshavet. Det var derfor nødvendig å etablere tilsvarende kunnskap om kongekrabbe i Barentshavet.

Havforskningsinstituttet har drevet bestandsundersøkelser av kongekrabben i norske områder siden 1993. All bestandsforskning har vært samordnet med russiske forskere. Samarbeidet har først og fremst foregått i regi av Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon, som har bedt de to lands forskere om å behandle spesielle forskningstema. Disse temaene er som regel formulert gjennom treårige felles forskningsprogram, som avsluttes med en felles rapport til kommisjonen. På kongekrabbe har det vært gjennomført flere slike treårige programmer.

Den årlige kartleggingen av krabbebestanden har foregått samtidig i hvert lands sone, og en har fra norsk side i flere år hatt russiske forskere med på de årlige toktene.

På norsk side baseres bestandstakseringen primært på trålmetodikken, mens teiner benyttes som et supplement. Trålmetodikken har gjort det mulig å få et mål på ikke bare stor krabbe, men også på krabbe ned mot en størrelse på 70 millimeter skjoldlengde. Den aller minste krabben (mindre enn 70 millimeter) tas imidlertid ikke av denne trålen og heller ikke med teiner. Det er derfor ikke gjennomført bestandsberegninger for de minste størrelsesgruppene.

I 2006 ble det estimert en bestand på totalt 4,3 millioner individer med skjoldlengde over 70 millimeter i områdene Varangerfjorden, Østhavet, Tanafjorden og Laksefjorden. De foreløpige estimatene gir et anslag på ca. 1,1 millioner hannkrabber over minstemål før fangststart høsten 2007.

Kvoten for høsten/vinteren 2007/2008 på 300 000 krabber gir en beskatningsgrad på ca. 29,5 prosent. Et slikt uttak vil sannsynligvis innebære at størrelsen på fangstbar bestand etter denne fangstsesongen blir noenlunde lik året før. Rekrutteringen til fangstbar bestand ser ut til å bli god også i 2008. Påfølgende årsklasser er svakere.

Kongekrabbens innvirkning på økosystemet

De foreløpige resultatene fra norske og russiske undersøkelser viser effekter av kongekrabben på bløtbnnsfauna i områder hvor krabben har oppholdt

seg lenge. På hardbunnsfauna er det vist at kongekrabben tar små haneskjell, og at den beiter betydelig på kråkeboller. Krabbens fordeling i forhold til dybde gjennom året indikerer at hardbunnsfaunaen blir mindre utsatt for påvirkning av krabben enn bløtbunnsfauna i norske farvann. Foreløpige resultater indikerer liten effekt av kongekrabben på gytingen hos lodda, mens det er grunn til å ha et større fokus på eventuelle effekter av krabben på gytingen og rekrutteringen til rognkjeksbestanden i krabbens utbredelsesområde.

Med dagens kunnskap er det ikke mulig å konkludere med at effekter av kongekrabbe på bunnfaunaen har bidratt til permanente og irreversible endringer i disse artssamfunnene langs norskekysten.

Fremtidig forskningsbehov

Det må prioriteres å skaffe økt kunnskap om krabbeyngelens biologi og økologi mens den oppholder seg på grunt vann de første par leveårene, herunder å utvikle og ta i bruk supplerende metodikk som bidrar til at også små krabber omfattes av bestandsberegningene. Slik kunnskap er sannsynligvis viktig for å kunne iverksette effektive tiltak for begrensning av videre spredning på et tidlig stadium. For å kunne forstå hva som regulerer rekrutteringen til og spredningen av kongekrabbebestanden, er det behov for forskning knyttet til krabbens reproduksjonsevne, klekking av larver, den pelagiske larvefasen og bunnslåing, herunder feltstudier. Det bør årlig gjennomføres merke- og gjenfangstforsøk for å kartlegge hvordan bestanden spres ved egen vandring.

Påvirkningen på bunndyrsamfunn er et sentralt forskningstema. For å kunne kvantifisere eventuelle effekter bør det gjennomføres laboratorieforsøk som kan gi økt kunnskap om byttedyrpreferanser, matinntak og fordøyelseshastighet. Det må videre undersøkes om det er næringskonkurranse mellom kongekrabbe og sjøfugl. Videre må det undersøkes hvilke andre arter kongekrabben konkurrerer med.

Bunnkartleggingen gjennom det nystartede MAREANO-programmet vil kunne etablere informasjon til hjelp i overvåkingen av effekter av kongekrabben. Kartlegging av bunnfauna, spesielt på bløtbunn, er svært arbeids- og tidkrevende, og det forventes at dette programmet vil bidra med nødvendig kunnskap om bunndyrfaunaen i nord i områder hvor kongekrabben ikke er etablert.

Det kan også være aktuelt å igangsette forskning på forholdet mellom kongekrabbe, kråkeboller og tareskog (hardbunn), for å se hvorvidt kongekrabben kan ha innflytelse på nedbeitingen av tareskogen. Det kan synes som om kongekrabben endrer dietten når bestandsstørrelsen øker i et område, og ved etablering i nye områder. Det er derfor behov for å gjen-

nomføre nye undersøkelser av mageinnhold hos kongekrabbe.

Samfunnsforskning

Kongekrabbens inntreden langs kysten av Finnmark og i Barentshavet berører også samfunnsmessige aspekter. Samfunnsfaglig fokus kan gjøre det mulig å se utfordringene knyttet til kongekrabben i et større perspektiv, og bidra til et mer nyansert bilde rundt forvaltningen av kongekrabbe.

Sametinget har påpekt behovet for en styrking av forskningen innenfor ulike samfunnsfaglige disipliner, som kan bidra til et helhetlig bilde av kongekrabbens virkning på sjøsamiske samfunn.

Forskning på effekter av kongekrabben innenfor ulike samfunnsfaglige disipliner har hittil vært beskjeden.

1.4 Innvirkning på bosetting, næringsliv, kultur og natur

Samlet førstehåndsverdi av norsk fangst av kongekrabbe har de siste årene variert mellom ca. 60 og 80 mill. kroner per år. Størstedelen av den totale verdiskapingen basert på fangst av kongekrabbe har skjedd i relativt små fiskevær i Øst-Finnmark. Kongekrabben har således hatt stor betydning for enkelte lokalsamfunn i dette området, og for disse vil utforming av rammene for den videre forvaltningen av kongekrabbe kunne være viktig.

For å belyse lønnsomheten til fartøyene, må både inntekts- og kostnadssiden analyseres. Ut fra statistisk analyse av fartøyregnskaper hentet fra Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelser for 2001 og 2002, ble lønnsomheten for fartøy med deltageradgang i fangsten av kongekrabbe sammenlignet med fartøy uten slik deltageradgang. Fartøy med største lengde mellom 8 og 13 meter som drev fangst av kongekrabbe, hadde en signifikant større lønnsomhet enn fartøy som ikke deltok i slik fangst. For gruppen av større fartøy kunne ikke slik signifikans observeres mellom de med og de uten deltageradgang.

Det forholdet at fartøy med deltageradgang for fangst av kongekrabbe hadde høyere lønnsomhet enn de uten slik deltageradgang, viser at denne ressursen kan være viktig rent økonomisk når bestanden først er der. Dette er ikke ensbetydende med at en bestand av kongekrabbe i Barentshavet gir samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Kongekrabbe kan blant annet konkurrere med kommersielle arter om byttedyr, noe som vil kunne innebære at krabben medfører en økonomisk kostnad i form av at biomassen til andre bestander reduseres grunnet svekket næringsgrunnlag. En hovedfagsoppgave ved Norges fiskerihøgskole i 2005 omhandler kongekrabben som predator på kommersielle arter, og hvorvidt det er kostnader knyttet til kongekrabbens matvaner. Konklusjonen

ble at det ikke kunne påvises noen store kostnader som følge av kongekrabbers diett.

Bifangst av kongekrabbe under utøvelse av tradisjonelle fiskerier i Øst-Finnmark har medført en betydelig kostnad og ulempe for fiskerne. Slik bifangst vil sannsynligvis fortsatt komme til å være en belastning i et kystfiske med passive redskaper som garn og line. I rognkjeks fisket synes bifangst-problemene å ha vært økende.

Betydning som ressurs øst for 26°Ø

Kongekrabbers betydning som ressurs kan illustreres ved at fangstkvantum og -verdi av kongekrabbe ses i sammenheng med tilsvarende tall fra andre fiskerier. Illustrert slik vil det bl.a. kunne fremkomme hvorvidt fangster av kongekrabbe har kommet som et tillegg til annen fangst fra andre fiskerier, eller om fangster av kongekrabbe har kommet på bekostning av/til erstatning for annen fangst.

Datamaterialet for perioden med kommersiell fangst av kongekrabbe (2002-2006) kan deles i to grupper: Fartøy uten deltakeradgang for fangst av kongekrabbe og fartøy med slik deltakeradgang. Det vil da kunne fremkomme hvorvidt fangster fra andre fiskerier har utviklet seg forskjellig for disse to gruppene, eksempelvis ved at fartøy med deltakeradgang for fangst av kongekrabbe har "valgt bort" tradisjonelle fiskerier til fordel for fangst av kongekrabbe.

Samlet sett for alle fartøystørrelser ser det ikke ut til at fartøyene med eller uten deltakeradgang har endret fangstmønster særlig ulikt i tiden etter at den kommersielle kongekrabbefangsten ble innført. Kongekrabben synes å ha gitt et viktig bidrag for fartøyene under 15 meter som har hatt adgang til fangsten. Fangststatistikken viser her at disse ikke har prioritert andre fiskerier i like stor grad som de uten deltakeradgang for fangst av kongekrabbe. I perioden 2002-2006 har en stor andel av torske- og hysefangstene fisket med garn og line øst for 26°Ø blitt tatt med fartøy som ikke har hatt deltakeradgang for fangst av kongekrabbe, spesielt i gruppen av fartøy under 10 meter.

Øvrige undersøkelser

På Nordkappmuseet pågår et flerårig samfunnsfaglig forskningsprosjekt som følger utviklingen i de fire fiskeværene Bugøynes, Nesseby, Båtsfjord og Skarsvåg, for å kartlegge endringer i disse samfunnene som følge av kongekrabben.

Oppmerksomhet som følge av kongekrabben er blitt utnyttet aktivt i markedsføringen av Finnmark som reisemål. Reiselivsbedrifter er de siste årene gitt tillatelse til samlet å fange inntil 2 000 hannkongekrabber. Turister har fått anledning til å fange kongekrabber selv, noe som har gitt reiselivsnæringen i Finnmark et nytt innhold. Andre mulige synergieffekter er arbeidsplasser ved landindustrien, oppdrett og utvikling av nye produkter.

I Nordkappmuseets undersøkelse fremkommer det ulike meninger om fremtidsutsiktene i de ulike fiskeværene. På Bugøynes ble det oppfattet som dramatisk dersom kongekrabben skulle bli borte, etter som bygda har tilpasset seg situasjonen og krabben har fått en viktig plass i næringslivet. Kongekrabben ble der betraktet som en ressurs, selv om flere av intervjuobjektene uttrykte bekymring for innvirkninger på naturmiljøet. I fiskeværet Båtsfjord ble det derimot gitt uttrykk for at kongekrabben vil avfolke kysten. Miljøtrusselen ble framhevet, samt frykten for at kongekrabben skal fortrenge de konvensjonelle fiskeriene og spre seg videre vestover.

Ved Samisk Nærings- og Utredningscenter i Tana er samfunnspåvirkninger som følge av kongekrabben belyst gjennom Tanafjordprosjektet "Utvikling av kultur og næringer i Tanafjorden". Senteret ønsker fokus på at de som ennå prøver å livnære seg av tradisjonelt småskalafiske og kombinasjonsnæringsvirksomhet i områder med kongekrabbe, ikke får mulighet til å utnytte denne lokale ressursen til inntektservvelse. Dette oppfattes som et kraftig anslag mot det materielle grunnlaget for den sjøsamiske og kvenske kulturen i deler av området.

Det finnes videre flere viktige eksisterende og foreslåtte verneområder innenfor kongekrabbers utbredelsesområde, men vi har liten kunnskap om hvordan verneverdier i disse områdene eventuelt påvirkes av kongekrabben. Ved valg av fremtidige reguleringer og tiltak bør det tilstrebes å oppnå en forvaltning av kongekrabben som får bred legitimitet, gjennom langsiktige målsettinger som ivaretar både kystsamfunn og økosystem.

1.5 Folkerettslige forpliktelser

De sentrale folkerettslige bestemmelser hva gjelder Norges internasjonale forpliktelser i forhold til fremmede introduserte arter, er artikkel 196 i FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 (HRK), i kraft for Norge fra 1996, og artikkel 8 h) i Konvensjonen om biologisk mangfold av 5. juni 1992 (CBD), i kraft for Norge fra 1993. Disse to bestemmelsene har i alt vesentlig det samme innhold. I tillegg vises det til føre-var-prinsippet som er nedfelt i en rekke internasjonale miljøvern- og fiskeritavtaler.

I tråd med HRK og CBD tilligger det den enkelte stat å vurdere hvilken risiko en fremmed art utgjør, og å eventuelt iverksette de nødvendige tiltak for å redusere denne risikoen. En folkerettslig plikt til utryddelse eller andre begrensende tiltak vil først utløses dersom det kan sannsynliggjøres en uakseptabel risiko for økosystemet. Det er så langt ikke dokumentert alvorlige skader på økosystemer i våre havområder som følge av kongekrabben. Kunnskapen om kongekrabbers effekter er imidlertid begrenset, og skadelige effekter kan ikke utelukkes. Ut fra en

føre-var-tilnærming vil Regjeringen derfor treffe tiltak som vil være hensiktsmessig eller nødvendige for å unngå og/eller redusere eventuelle skadeeffekter på det marine miljøet.

Regjeringen vurderer at de tiltak som har vært iverksatt så langt, har samsvart med Norges internasjonale forpliktelser. Innføring av kommersiell fangst, og gradvis utvidelse av fangstområdet vestover etter hvert som krabben har spredd seg, har vært foreløpige forvaltningsmessige tiltak. Fastsettelsen av et forvaltningsmessig skille ved den vestre grense på 26° østlig lengde for å begrense videre spredning av kongekrabben, med fritt fiske og utkastforbud vest for denne grensen, er basert på en føre-var-tilnærming til forvaltningen av økosystemet.

Regjeringen vurderer videre at den videre forvaltningsstrategi som presenteres i meldingen; å opprettholde et område for kommersiell fangst for blant annet å avhjelpe den delen av næringen som er mest utsatt for interaksjon med kongekrabben, samtidig som det iverksettes ytterligere tiltak for å begrense videre spredning av kongekrabbe, samsvarer med Norges internasjonale forpliktelser. Ut ifra den til enhver tid best tilgjengelige forskning og overvåking vil det kontinuerlig vurderes vitenskapelig i hvilken grad kongekrabben utgjør en trussel mot økosystemene.

De områdene som er berørt av kongekrabben, og dermed også av kongekrabbepolitikken, er også sentrale sjøsamiske områder. Regjeringens kongekrabbepolitikk har som prinsipp at de som er mest berørt av ulemper kongekrabben fører med seg, skal ha førsteretten til å utnytte denne ressursen. I meldingen foreslås løsninger som ivaretar dette hensynet, uavhengig av etnisitet.

I forbindelse med behandlingen av lov av 17. juni 2005 om rettsforhold og forvaltning av grunn- og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven) fattet Stortinget den 6. juni 2005 følgende vedtak:

"Stortinget ber Regjeringen snarest mulig foreta en utredning av samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark, herunder minimumskvote for båter under 10 meter, og fremme en oppfølgende sak om dette for Stortinget."

Etter konsultasjoner med Sametinget, hvor også Finnmark fylkeskommune har deltatt, har Regjeringen oppnevnt et utvalg (Kystfiskeutvalget) som skal se på det juridiske grunnlaget for samers og andres rett til fiske i fjorder og kystområder i Finnmark. Frist for utvalgets arbeid er satt til 31. desember 2007. Når utredningen foreligger, vil denne bli behandlet videre, og en sak vil deretter bli lagt frem for Stortinget i samsvar med vedtaket fra 6. juni 2005. Dersom Kystfiskeutvalgets rapport medfører endringer i Regjeringens politikk for sjøsamiske områder, tas det

sikte på også å vurdere kongekrabbeforvaltningen i lys av utvalgets konklusjoner.

Sametinget har gitt uttrykk for at urfolksperspektivet skulle vært inkludert i meldingen, slik Regjeringen, etter Sametingets syn, er forpliktet til etter nasjonal rett og folkeretten. Sametinget kan ikke akseptere at urfolksspørsmålet skyves ut til parallelle og etterfølgende prosesser ved å avvente Kystfiskeutvalgets konklusjoner. Sametinget understreker at Kystfiskeutvalget springer ut av en annen lovprosess, og at utvalgets mandat gjelder samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark og inneholder ingen eksplisitt passus om uttak av kongekrabbe.

Regjeringen har som utgangspunkt at de tiltak som foreslås i meldingen er innenfor de krav som folkeretten stiller, ettersom de som er mest berørt av kongekrabben, får kompensert for ulemper gjennom adgang til å utnytte denne ressursen. På bakgrunn av Stortingets vedtak om en særskilt utredning og det utredningsarbeidet som er satt i gang på grunnlag av dette, finner Regjeringen det ikke nødvendig å ha en ytterligere drøfting av urfolksspørsmål og folkerett i denne stortingsmeldingen.

1.6 Vedtaksmyndighet

11. juni 2002 ble kompetansen til å fatte vedtak i enkeltsaker om kongekrabbe delegert til Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark og Fiskeridirektoratet sentralt. Regionkontoret ble gitt myndighet til å behandle søknader om å delta i fangst av kongekrabbe, mens Fiskeridirektoratet sentralt skulle behandle klagesaker. Fiskeridirektoratet sentralt er videre gitt kompetanse til å fastsette regler for selve gjennomføringen av fangsten, blant annet størrelsen på kvotene for de enkelte fartøy, rapporteringsregler, stopp i fangsten og eventuelle refordelinger av gjestående kvote.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn - regional framtid, ble det vedtatt å overføre utøvende myndighet til det regionale folkevalgte nivå. Utbredelsen og fangst av kongekrabbe er i dag begrenset til Finnmarkskysten. Krabben kan derfor karakteriseres som en særegen lokal ressurs som er egnet til å forvaltes regionalt. Regjeringen foreslår i meldingen å i sterkere grad enn i dag tilgodese fiskere fra Øst-Finnmark adgang til å delta i en kommersiell fangst av kongekrabbe.

En desentralisering til regionalt folkevalgt nivå innebærer ikke at sentrale myndigheter og dagens fiskeriforvaltning ikke skal være involvert i det videre arbeidet med forvaltning av kongekrabben. En hensiktsmessig fordeling av arbeidsoppgavene er etter Regjeringens oppfatning at sentrale myndigheter håndterer det som vedrører kongekrabbe innenfor Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon. Forskning, forhandlinger, internasjonale avtaler, fast-

settelse av norsk kvote og beskatningsstrategi, herunder tekniske reguleringsiltak, faller også inn under nasjonale myndigheters ansvarsområde. Det samme gjelder vurderingen av behovet for spredningsbegrensende tiltak både innenfor og utenfor område for kommersiell fangst.

Det tas sikte på at Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark fortsatt skal være ansvarlig for behandling av enkeltsaker, med Fiskeridirektoratet sentralt som klageinstans. Det regionale folkevalgte nivå får i oppgave å utvikle kriterier for deltakelse i og utøvelse av fangst av kongekrabbe. Som en forlengelse av dette bør fastsettelse av kvoter innenfor fartøygruppene også gjøres av regionalt folkevalgt nivå. De foreslåtte oppgaver desentralisert til folkevalgt nivå er de som tradisjonelt har blitt viet stor grad av politisk oppmerksomhet. Sett i sammenheng med annen desentralisering i marin sektor vil dette kunne bidra til en styrket, helhetlig regional tilpassning i det marine forvaltningsarbeidet. Utforming av nærmere detaljer knyttet til en slik desentralisering vil i løpet av høsten 2007 bli omhandlet i et høringsnotat om forvaltningsreformen.

I konsultasjonsmøte mellom Fiskeri- og kystdepartementet og Sametinget ble man enige om å komme tilbake til spørsmålet om regionalisering ved en senere prosess. Sametinget uttrykte bekymring for at problemstillingen igjen kunne bli gjort til en kasteball mellom departementene.

1.7 Overordnede forvaltningsprinsipper for kongekrabbe

En forvaltningsstrategi hvor kongekrabben i Barentshavet isolert sett forvaltes bærekraftig som en økonomisk ressurs, på linje med andre kommersielle bestander, ville sannsynligvis medføre at bestanden øker og sprer seg til nye områder. Etableringen av en vestlig grense ved 26°Ø i 2004 og ulike forvaltningsregimer øst og vest for denne grensen, kan ses på som et skritt i retning av at kongekrabben i Barentshavet ikke skal forvaltes helt på linje med andre bestander. Strategien har riktignok vært å forvalte kongekrabben utelukkende som en økonomisk ressurs i området øst for 26°Ø, men med en ren videreføring av dagens forvaltning vil det neppe være mulig å begrense spredning utenfor området.

Norske myndigheter har nå fått større handlefrihet for forvaltningen øst for 26°Ø, etter at Norge og Russland ble enige om at kongekrabben i Barentshavet ikke lenger skal inngå som en del av fellesforvaltningen. En målsetting om at kongekrabben skal kunne utrykkes totalt i norsk del av Barentshavet vil imidlertid være urealistisk. Ingenting tyder på at Russland vil sette i gang tiltak for å bekjempe kongekrabben, og bestandsstørrelsen på russisk side - som per i dag kan være 10 ganger større enn på norsk side

- vil sannsynligvis også i årene som kommer være så stor at bestanden herfra fortsatt vil spre seg inn i norsk sone. Uavhengig av norske tiltak for å bekjempe kongekrabben vil det bli tilført krabbe til norske områder fra bestanden på russisk side. Ovennevnte forhold setter ytre rammer for hva som kan være mulig å oppnå ved valg av ulike forvaltningsstrategier. Kongekrabben er utvilsomt "kommet for å bli" i de områdene hvor den allerede er etablert, uansett om dette måtte være ønskelig eller ikke.

På denne bakgrunn mener Regjeringen at en viktig del av overordnet målsetting for forvaltning av kongekrabbe må være å i størst mulig grad begrense videre spredning av krabben i norske havområder. Selv om vi i dag ikke har kunnskap om kongekrabbens effekter på økosystemet som tilsier at kongekrabben bør søkes "utryddet", er det likevel ønskelig å forebygge eventuelle økologiske konsekvenser gjennom spredningsbegrensende tiltak. Dette vil være den mest realistiske målsettingen innenfor rammen av en føre-var- og økosystembasert forvaltning.

Alternative strategier for måloppnåelse

NEDFANGSTING I ALLE OMRÅDER - BASERT PÅ FRI FANGST, UTKASTFORBUD OG EVENTUELT FANGSTTILSKUDD

En "nedfangstingsstrategi" for kongekrabbe i hele det norske området, basert utelukkende på fri fangst og utkastforbud, anses ikke å være et egnet virkemiddel for å oppnå overordnet målsetting. Et slikt grep vil dessuten kunne virke ødeleggende for en lønnsom fangst av kongekrabbe øst for 26°Ø, og for lønnsomheten til enkelte mottaksanlegg, mens fiskerne i området fortsatt vil stå igjen med problemene knyttet til bifangst av kongekrabbe i andre fiskerier.

Et fangsttilskudd for kongekrabbe vil kunne stimulere til en større fangstsinnsats, og bidra til at også krabbe uten kommersiell verdi tas på land. En slik løsning vil imidlertid være ressurskrevende, og en strategi begrenset til kun dette vil kunne medføre behov for økonomiske tilskudd i uoverskuelig fremtid for å sikre at bestandsstørrelsen holdes på et lavt nivå.

NEDFANGSTING UTENFOR ET AVGRENSET OMRÅDE - BASERT PÅ TILTAK BÅDE INNENFOR OG UTENFOR OMRÅDET

Bestanden av kongekrabbe i området øst for 26°Ø har hittil blitt forvaltet med mål om en levedyktig bestand etter prinsipper som er gjeldende for andre havområder hvor krabben har en naturlig utbredelse. Dette har gitt grunnlag for verdiskaping, men har også bidratt til vekst i bestanden og økt sannsynlighet for spredning til nye områder.

Fangst av kongekrabbe har utviklet seg til å bli en viktig næring for enkelte samfunn i Øst-Finnmark. For disse vil en opprettholdelse av et kommersielt

område kunne ha stor betydning. Livskraftige kystsamfunn i dette området vil også kunne ha betydning for hvorvidt det lykkes med å bekjempe spredningen av kongekrabbe. En kommersiell fangst vil bidra til å opprettholde infrastruktur og mottakskapasitet på land som kan stimulere til større fangststinsats i områder med fri fangst. En opprettholdelse av et kystnært avgrenset område for en kommersiell bestand på norsk side - opp mot havområdet med det russiske forvaltningsregimet og en relativt stor bestand - kan således fungere som en kystnær buffersone og bidra til å begrense en videre spredning av bestanden.

En erkjennelse av at kongekrabben allerede er etablert i kystnære områder øst for 26°Ø, og ikke kan utryddes, er imidlertid ikke ensbetydende med at krabben i dette området må forvaltes som en ren kommersiell bestand og økonomisk ressurs på linje med andre kommersielle bestander. I tillegg til en betydelig innsnevring av dagens område for kommersiell bestand på norsk side, er det også aktuelt med tiltak som kan begrense bestandsstørrelsen innenfor et slikt avgrenset område. Dette vil kunne ha som konsekvens at det potensielle langtidsutbyttet fra kommersiell fangst begrenses.

Konklusjon

Regjeringens konklusjon er derfor å fortsatt forvalte kongekrabben i et område i Øst-Finnmark med sikte på å oppnå et økonomisk utbytte, men etter forvaltningsprinsipper som er ulike dem som gjelder for

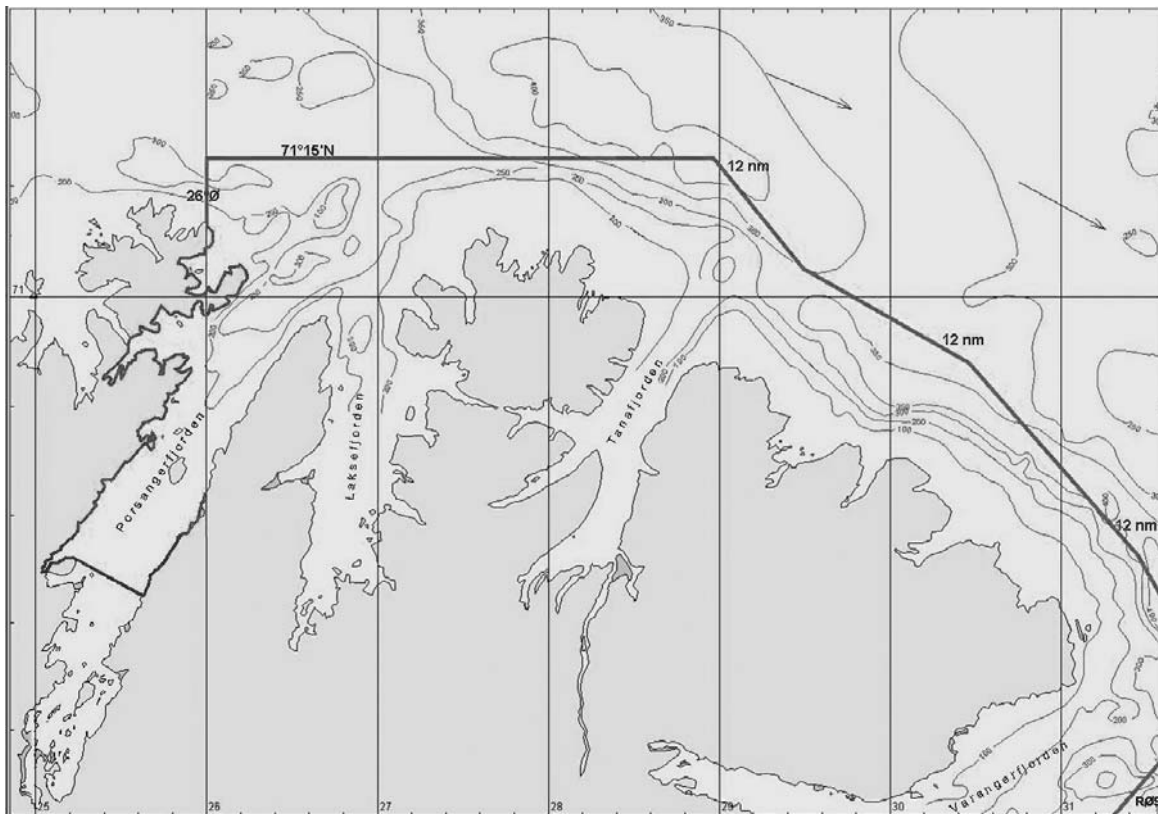
andre kommersielle bestander. Oppnåelse av overordnet målsetting forutsetter en avgrensning av kommersielt område, ikke bare mot vest, men også mot nord. Det vil videre være en forutsetning at dette kombineres med andre tiltak, både innenfor og utenfor dette området, dersom målsettingen om å begrense videre spredning skal kunne oppnås.

Fastsettelse av grense for ulike forvaltningsregimer

Regjeringens overordnede målsetting er å i størst mulig grad begrense en videre spredning av kongekrabbe i norske havområder, og sikre en lavest mulig bestand av kongekrabbe utenfor kommersielt fangstområde.

Innenfor denne målsettingen vil det av hensyn til kystsamfunn og næringsaktivitet i områder hvor krabben allerede er etablert, opprettholdes et avgrenset område for en kommersiell bestand utenfor Øst-Finnmark. Dette vil også bidra til en mer effektiv nedfangsting utenfor det avgrensede området.

Regjeringen foreslår at området for en kommersiell bestand avgrenses mot vest ved 26°Ø som i dag, med unntak av en avgrensning mot indre deler av Porsangerfjorden. Det foreslås trukket en grense øst for Smørfjorden, som vurderes særskilt ved evaluering etter 5 år. Videre foreslås det en nordlig grense fra 71°15'N/26°Ø (ca. 6 nm fra grunnlinjen) i rett linje mot øst til territorialgrensen (12 nm fra grunnlinjen), og videre lik territorialgrensen til grensen mot Russland.

1.8 Tiltak for å begrense spredning

Spredning av kongekrabbe

Tiltak for å begrense spredning må rette seg inn mot både å begrense naturlig spredning og mot menneskelig aktivitet som kan bidra til spredning direkte eller indirekte.

Havforskningsinstituttets hypotese i dag er at det først og fremst er hunnkrabbene som står for spredningen av bestanden, gjennom vandring til nye områder med befruktete egg under bakkroppen. Klekkingen av larvene foregår svært kystnært på grunt vann, og den største spredningen skjer trolig relativt lokalt. Resultater fra simuleringer viser også en betydelig transport av larver vestover. Beregningene viser at enkelte år kan betydelige deler av de nyklekkede larvene transporteres et godt stykke vest for Nordkapp. Studier indikerer videre at larvene, når de klekkes på våren, er i stand til å overleve temperaturforholdene langs hele Norskekysten, samt ved Bjørnøya og deler av Svalbard.

Spredningsbegrensende tiltak

Erfaringer fra Beringhavet har vist at høy beskatning kan bidra til en betydelig reduksjon av krabbebestanden, selv om det ikke vil kunne utrydde den eller forhindre spredning fullstendig. En "nedfisket" bestand vil imidlertid representere en lavere spredningsrisiko.

Dersom det skal kunne lykkes å begrense spredningen av kongekrabbe i områder utenfor en fastsatt grense, vil det være nødvendig med både en relativt stor og tilnærmet kontinuerlig fangsttinningsrate som tar det aller meste av krabben som rekrutteres til bestanden lokalt, i tillegg til de som vandrer inn i området. Dersom en slik desimeringsfangst skal kunne være effektiv, må den opprettholdes selv ved relativt små fangster av kommersiell krabbe. Et regime med fri fangst må derfor suppleres med ett eller flere virkemidler som bidrar til en høyere fangsttinningsrate enn det som kommersiell fangstverdi gir grunnlag for. En tilskuddsordning vil sannsynligvis være en forutsetning for å stimulere til en kontinuerlig og effektiv desimeringsfangst. Videre vil forskning og utvikling av alternative produkter og anvendelsesmåter for krabben på sikt kunne endre forutsetningen for hva som er lønnsomt å fange. Videre kan fangst av hunnkrabber, også innenfor et avgrenset område for kommersiell fangst, derfor bidra positivt til å begrense spredningen av bestanden.

Tilskudd til fangst gjennom et fond

Arbeidsgruppen som i 2005/2006 gjennomgikk forvaltningen av kongekrabbe foreslo bl.a. å opprette et fond for desimeringsfangst av kongekrabbe utenfor det kommersielle området. Fondet ble foreslått

finansiert med en avgift på omsetningen av kongekrabbe fra den kommersielle fangsten, samt et statlig bidrag. Fiskere som fanger kongekrabbe utenfor avgrenset område for kommersiell fangst vil da kunne få utbetalt et fangsttilskudd, slik at fangsten i disse områdene blir mer attraktiv og nedfangstingen mer effektiv.

Mengdene av små kongekrabbe vest for dagens vestgrense understreker behovet for tiltak som stimulerer til desimeringsfangst, og at det bør iverksettes effektive tiltak dersom overordnet målsetting skal kunne oppnås. Det vil være fordelaktig dersom en ordning med fangsttilskudd etableres snarlig etter innføring av en nordlig grense, ettersom dette vil kunne sikre at også ikke-kommersielle krabber blir ilandbrakt fra eventuell fangsttinningsrate basert på forventninger om drivverdige forekomster av kommersiell krabbe.

Det finnes ingen gode beregninger på hvor stor bestandsstørrelsen er i området vest for 26°Ø. Som en tilnærming kan det legges til grunn at bestanden vest for 26°Ø nå er på samme nivå som da vestgrensen ble satt i 2004, dvs. et skjønnsmessig anslag på ca. 500 000 krabber. Videre antas det at bestanden utenfor den nordlige grensen er på omtrent samme nivå. En bestand på en million individer kan anslås til en vekt på totalt 800 tonn. Ovennevnte arbeidsgruppe foreslo et tilskudd på kroner 10,- per kg for ikke-kommersiell ilandbrakt krabbe som et utgangspunkt. Med et slikt fangsttilskudd for 800 tonn krabbe kan behovet for midler til fangsttilskudd anslås til åtte millioner kroner på kort sikt.

Næringen vil kunne pålegges å bidra til finansieringen av en ordning med fangsttilskudd, eksempelvis ved at det legges en omsetningsavgift på førstehåndsomsetningen av kongekrabbe i den kommersielle fangsten. Den kommersielle fangsten i avgrenset område vil da bidra direkte til å begrense en videre spredning av krabben, noe som vil kunne betraktes som legitimt.

Regjeringen vil vurdere et slikt tiltak i løpet av 2008. En effektiv desimeringsfangst vil kunne redusere det videre behovet for midler. Det vil bli vurdert å la eventuelle bevilgninger inngå i et fond for fangsttilskudd til desimeringsfangst av kongekrabbe, og ikke nødvendigvis benyttes i sin helhet innenfor det enkelte kalenderår. Innføring av en avgiftsfinansiert desimeringsfangst av kongekrabbe vil forutsette en adekvat lovhjemmel.

Tilskudd til produkt- og markedsutvikling

Det er i dag ikke etablert noe kommersielt marked for små kongekrabber, verken nasjonalt eller internasjonalt. For å på sikt kunne opprettholde en aktiv og vedvarende fangsttinningsrate vil en situasjon hvor markedet etterspør småkrabber være å fore-

trekke fremfor fangsttilskudd, som kan anses som kunstig etterspørsel og som kan gi avsetningsproblemer. Det kan være en god investering å legge til rette for statlig støtte til produkt- og markedsutvikling for produkter av bearbeidet krabbe som har hatt liten eller ingen kommersiell verdi. Det foreslås derfor en tilrettelegging for slik støtte gjennom Marint Verdiskapingsprogram og Innovasjon Norge, innenfor gjeldende rammer og retningslinjer. Dette vil kunne stimulere til aktiv fangst i de områdene hvor kongekrabben er uønsket, samt bidra til ilandbringelse og utnyttelse av kongekrabbe tatt som bifangst.

Utkastforbud

Forbud mot utkast av levedyktig kongekrabbe, både ved teinefangst og ved fiske etter andre fiske-slag, er allerede innført som et forvaltningstiltak vest for 26°Ø. Selv om et utkastforbud alene ikke har tilstrekkelig effekt for å begrense spredning, er et slikt forbud likevel viktig i kombinasjon med øvrige tiltak. Regjeringen foreslår at dagens utkastforbud vest for 26°Ø også blir gjort gjeldende utenfor den nordlige grensen og i sørlige del av Porsangerfjorden. Det foreslås videre at oppdrett og oppføring av kongekrabbe fortsatt skal kunne tillates innenfor det kommersielle området. I lys av overordnet målsetting og risiko for rømming og/eller utslipp av larver, vil det ikke være aktuelt å tillate slik virksomhet utenfor det kommersielle området.

Regjeringen foreslår en evaluering av kongekrabbeforvaltningen etter fem år, hvor forskningsresultater knyttet til bl.a. økosystempåvirkning, bestandsutvikling og effekter av spredningsbegrensende tiltak vil gi viktig underlag for den videre forvaltning. Evalueringen er også foreslått å omfatte øvrige aktuelle tiltak omtalt i meldingen.

1.9 Forvaltningsprinsipper i område for kommersiell fangst

Regulering av deltagelse

Regjeringen finner det formålstjenlig å fortsatt regulere fangsten av kongekrabbe i det kommersielle området med en form for adgangsbegrensning, men fremmer i meldingen forslag som innebærer at flere fartøy enn hittil gis adgang til fangsten.

Fartøy fra området hvor krabben har sin hovedutbredelse, og særlig små fartøy med liten mobilitet og få driftsalternativ, må anses å være mest berørt av de problemene krabben utgjør som bifangst i andre fiskerier. Det kan fremstå som urimelig dersom disse skulle måtte oppfylle bestemte kvalifiseringskrav for å få adgang til å delta i fangsten av kongekrabbe, særlig etter at utbredelsen av kongekrabbe har gjort det vanskelig å oppfylle bestemte kvalifiseringskrav i lokale fjordområder. Regjeringen foreslår på denne

bakgrunn at alle merkeregistrerte fartøy under 11 meter fra Øst-Finnmark, inklusive kommunene Nordkapp og Porsanger, gis adgang til å delta i fangst av kongekrabbe gjennom en områdeadgang.

Videre foreslås at fartøy fra Øst-Finnmark som er over 11 meter og i dag har adgang til å delta i fangsten, skal få videreført sin deltakeradgang. Tilsvarende vil også fartøy fra andre deler av landet som i dag har deltageradgang få videreført denne. Begrensningen på at de som eier flere fartøy bare kan delta med ett fartøy hver, videreføres. Dette vil innebære at totalt ca. 500 fartøy får adgang til å delta i den kommersielle fangsten av kongekrabbe.

I tilknytning til innføring av en områdeadgang blir det foreslått at dagens reguleringsgrupper (gruppe I og II) blir erstattet med en ny gruppeinndeling, som kun skiller mellom fiskere på blad B og blad A i fiskermanntallet. Fartøyeiere på blad A gis halv kvote i forhold til kvoten som tilfaller fartøy som eies av fiskere på blad B.

Deltakerloven § 21 setter tre alternative vilkår for å kunne etablere en deltakerbegrensning. Begrensningen må være nødvendig som et ledd i ressursforvaltningen, utviklingen av fisket, eller lønnsomheten i fisket. Distriktsmessige hensyn er ikke nevnt som et alternativ som alene kan begrunne en deltakerregulering. Bestemmelsens ordlyd trekker i retning av at kriteriene bare er ment å være eksempler på hva som kan vektlegges. Også andre krav kan følgelig tas i betraktning. Spørsmålet blir hvorvidt regional tilhørighet er et relevant vilkår som kan benyttes. En deltakerbegrensning av fangst av kongekrabbe innebærer en vesentlig begrensning av allmenhetens og andre yrkesfiskeres adgang til å høste av naturressursene. De hensyn som kan vektlegges i tillegg til de oppregnede, må etter legalitetsprinsippet ha forholdsvis nær saklig tilknytning til kriteriene fastsatt i bestemmelsen.

I forbindelse med nytildeling er det tatt distriktspolitiske hensyn ved at konsesjoner er tildelt bestemte distrikter. En regional deltakerbegrensning som i sterk grad utelukker andre fra å delta har imidlertid aldri tidligere vært etablert. Det har vært lagt vekt på distriktspolitiske hensyn, men ikke som et utslagsgivende kriterium for adgangsregulering av et fiskeri. Det har heller ikke tidligere vært lagt vekt på distriktsmessige hensyn på den måten som her ville være aktuell. Det vurderes dit hen at det ikke foreligger hjemmel til deltakerbegrensning i fangsten av kongekrabbe således at bare fiskere hjemmehørende i et bestemt distrikt skal ha adgang til å delta.

Regjeringen finner ut fra en helhetsvurdering at det er hensiktsmessig å etablere en særskilt lovhjemmel for etablering av en områdeadgang for fangst av kongekrabbe. Forslaget har en særskilt begrunnelse i forhold til kongekrabben, og det tas ikke sikte på å

etablere hjemmel for bostedskrav med et saklig virkeområde utover dette. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med konkret lovforslag.

Beskatningsstrategi

Dagens forvaltningsstrategi innebærer et forbud mot fangst av hunnkongekrabber øst for 26°Ø. Havforskningsinstituttet har ikke kunnet påvise at den ensidige fangsten av hannkrabber i Barentshavet har påvirket bestandens kjønnsfordeling. Instituttet viser til at fangst av én hannkrabbe kan gi større reduksjon i reproduksjonspotensialet enn fangst av én hunnkrabbe. Under forutsetning av et minstemål på 137 mm. er det uvesentlig for eventuelt fremtidig tap i rekrutteringen om fangsten består av hanner eller hunner. Rent biologisk og for oppnåelse av størst mulig langtidsubytte (i kvantum) taler dette for å fastsette lik beskatningsgrad for hann- og hunnkrabber. Regjeringen foreslår at det åpnes for fangst av hunnkrabber, med minstemål og beskatningsgrad som fastsettes årlig. Det bør gis separate kvoter for hvert kjønn.

En andel av kvoten bør settes av til fangst av skadet krabbe, for å sikre at også denne delen av bestanden beskattes.

Ved å oppheve utkastpåbudet og slik legalisere bifangst av kongekrabbe i enkelte fiskerier, vil slik krabbe kunne landes og omsettes på legalt vis. Dette vil sannsynligvis gjøre det lettere å få oversikt over hvor mye krabbe som faktisk blir tatt på denne måten, i tillegg til at det vil innebære en bedre utnyttelse av krabben. Bifangsten vil da ikke lenger utelukkende være en ulempe for fiskerne. Regjeringen foreslår at bifangst av kongekrabbe legaliseres i enkelte fiskerier innenfor området avgrenset for kommersiell fangst, og at det utarbeides nærmere bestemmelser om dette.

Beskatningsstrategi og konsekvenser av denne evalueres når kongekrabbeforvaltningen gjennomgås etter fem år.

1.10 Marked, innovasjon og næringsutvikling

En stor andel av den norske fangsten av kongekrabbe blir eksportert. Den årlige eksportverdien har i perioden 2004-2006 variert mellom ca. 70 og 90 mill. kroner. Det japanske markedet har vært det viktigste for norsk eksport av kongekrabbe. I 2006 lå Japan kvantumsmessig på topp, etterfulgt av EU. Det har imidlertid vært en markant vekst i EU-markedet de tre siste årene. Kongekrabbe fra Norge har gjort seg bemerket ute i verdensmarkedene, hovedsakelig fordi norsk kongekrabbe har vært større enn kongekrabbe fra andre havområder. I den norske fangsten lå gjennomsnittsvekten per krabbe på 4,2 kg i perioden 2003-2006, før den ble redusert til 3,9 kg i 2006.

Kongekrabbe blir betraktet som et luksusprodukt, og er således et produkt som er prisømfintlig overfor kvantumsendringer. En viktig årsak til en generell prisnedgang kan være et økende kvantum inn i markedet. En annen årsak til nedgangen i pris på kongekrabbe kan være lavere etterspørsel i det asiatiske markedet. Analyser viser at en større innsats for å introdusere norsk kongekrabbe på det europeiske markedet vil kunne være et kostnadseffektivt tiltak for å snu den negative trenden.

Ufordringene i norsk kongekrabbenæring er mange. Det bør stimuleres til økt markedskunnskap, og det må fortsatt satses på utvikling av nye produkter tilpasset eventuelle nye markeder. Satsing på et stort produktmangfold, høy pris og bearbeiding - fremfor stort volum og få produkter - gir som regel størst lokal sysselsetting. Hvorvidt slik satsing lykkes, vil være avhengig av bl.a. produktetterspørsel og de begrensninger som norske lønnskostnader gir.

Fangst av kongekrabbe er sesongbasert, noe som bidrar til at det er vanskelig å betjene en helårig etterspørsel etter kongekrabbe. Oppføring av kongekrabbe er imidlertid en virksomhet som vil kunne bidra til økt produksjon og forbedret kvalitet samt tilrettelegge for betjening av markeder gjennom hele året.

Det kan også være mulig å oppnå verdiskaping for eksempel ved utnyttelse av rest-råstoff fra kongekrabbe. Det har bl.a. vært utført et prosjekt som undersøker muligheter for utnyttelse av rogn fra hunnkrabber.

1.11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Regjeringen foreslår at spørsmålet om opprettelse av et eget fond for desimeringsfangst av kongekrabbe vurderes i forbindelse med årlige statsbudsjett. Næringen vil kunne bidra til et slikt fond gjennom en omsetningsavgift knyttet til den kommersielle fangsten. Dersom det viser seg ved den skisserte evaluering etter fem år at tiltakene innledningsvis faktisk har hatt den nødvendige begrensende effekt, kan ren avgiftsfinansiering på sikt kunne være tilstrekkelig.

Forslaget om å tilrettelegge for statlig bidrag til produkt- og markedsutvikling for verdiskaping, med utgangspunkt i kongekrabbe som hittil ikke har blitt utnyttet kommersielt, vil ha som konsekvens at slike prosjekter kan støttes innenfor eksisterende tilskuddsordninger.

Innføring av en områdeadgang for fartøy i Øst-Finnmark under 11 meter vil få en økonomisk konsekvens for den enkelte fisker som deltar i fangsten. En tilnærmet fordobling av antall deltakende fartøy vil innebære en nær halvering av hannkrabbekvotene for de fartøyene som har hatt adgang til å delta i fangsten, gitt uendret totalkvote. Basert på gjennomsnittlig

vekt og pris oppnådd i 2006/2007 vil en reduksjon fra 1 200 krabber til 700 krabber for fartøy i gruppe I innebære en reduksjon i førstehåndsverdien fra ca. 230 000 til 135 000 kroner. Kvoter på hunnkrabber vil komme i tillegg. Videre antas det at de økonomiske konsekvensene vil være utelukkende positive for alle nye fartøy som får adgang til å delta i fangsten.

Det er lagt til grunn at det distriktspolitisk vil være positivt å beholde koblingen mellom bifangstproblemer og adgang til fangst av kongekrabbe, og at en utvidet deltakeradgang gjennom innføring av "områdeadgang" som skissert vil styrke denne koblingen.

En innskrenking av kommersielt område innebærer at nye områder åpnes for fri fangst av kongekrabbe, og vil kunne medføre en økt interesse for den frie fangsten. Aktiviteten i disse områdene forventes imidlertid å avhenge av de økonomiske virkemidlene gjennom pris-/fangsttilskudd.

Forslaget om en 5-årig evaluering av tiltakene vil være et viktig bidrag i å besvare spørsmål om effekter og konsekvenser av tiltakene.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, fung. leder Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Kåre Fostervold, Øyvind Korsberg og Tove Nyhus, fra Høyre, Rolf Jarle Brøske og Torbjørn Hansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, Randi Sollie Denstad, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til at stortingsmeldingen trekker overordnede linjer for den videre forvaltning av kongekrabbe og legger grunnlaget for en nasjonal strategi for fremtidig forvaltning av kongekrabben.

Komiteen understreker at føre-var-perspektivet er grunnlaget for forvaltningen av kongekrabbebestanden, samtidig som det må tas hensyn til næringsaktører og kystsamfunn i områder hvor kongekrabben allerede er etablert.

Komiteen mener derfor at den overordnede målsettingen er å begrense en videre spredning av kongekrabbe i norske havområder og sikre en lavest mulig bestand utenfor kommersielt fangstområde.

Komiteen viser til at det er usikkerhet omkring kongekrabbens mulige innvirkninger på økosystemet. Denne usikkerheten gjør det vanskelig å ha en klar oppfatning av om kongekrabben skal betraktes som en ressurs eller plage.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser i den forbindelse til Stortingets behandling av St.meld. nr. 8 (2005-2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten i juni 2006, der energi- og miljøkomiteens flertall blant annet uttalte følgende:

"(...) mener kongekrabben kan være en trussel mot økosystemet. Det må være et mål å redusere sannsynligheten for kongekrabbens effekter til et minimum (...)."

Komiteen understreker at forvaltningen av kongekrabbebestanden skiller seg vesentlig både fra forvaltningen av fiskebestander og fra en ordinær forvaltning av introduserte eller nye arter uten kommersielt fokus. Komiteen understreker også behovet for en langsiktig forvaltning som ivaretar både kystsamfunn og økosystem og som har en bred legitimitet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, ber Regjeringa sette i verk tiltak for å sikre bestandsberegninger som grunnlag for kvotefastsettelsen.

Komiteen viser til at kongekrabben er en fremmed art og at Norge har en folkerettslig forpliktelse til å utrydde eller begrense omfanget av fremmede arter, dersom det kan sannsynliggjøres en uakseptabel risiko for økosystemet. Komiteen mener at en føre-var-tilnærming innebærer tiltak for å unngå og/eller redusere eventuelle skadeeffekter på det marine miljøet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Sametinget har gitt uttrykk for at urfolksperspektivet skulle vært inkludert i meldingen og at man ikke burde avvente Kystfiskeutvalgets konklusjoner. Flertallets utgangspunkt er at de tiltak som foreslås i meldingen, er innenfor de krav som folkeretten stiller, og finner det ikke nødvendig å ha en ytterligere drøfting av urfolksspørsmål og folkerett i denne stortingsmeldingen. Flertallet vil derfor avvente Kystfiskeutvalgets rapport og ber Regjeringen eventuelt legge fram endringer i forvaltningen av kongekrabbe i lys av utvalgets konklusjoner.

Flertallet mener at føre-var-perspektivet og usikkerheten om kongekrabbens innvirkning på økosystemet innebærer at forvaltningen bør evalueres etter fem år og at effekten av spredningsbegrensende tiltak vurderes årlig.

Komiteen viser til at reglene for fisket etter kongekrabbe er mange, blant annet når det gjelder

adgang til fisket og regler for fangst. Komiteen viser videre til at et omfattende regelverk kan innebære utfordringer i arbeidet med å lage et effektivt og rettferdig kontrollregime. Komiteen mener at det bør foretas en særskilt vurdering av kontrollregimet når forvaltningen evalueres første gang. Vurderinga må foretas i samarbeid med næringen.

Komiteen viser til at fangst av kongekrabbe har en førstehåndsomsetning på mellom 60 og 80 mill. kroner per år. Denne inntekten har hatt stor betydning for enkelte lokalsamfunn og mange fiskere, ikke minst på små fartøy. I andre lokalsamfunn har kongekrabben vært en ulempe. Mange fiskere har også hatt ulemper, ikke minst på grunn av bifangst.

Komiteen mener derfor at målet er at de fiskerne som har vært sterkest berørt av bifangstproblemer med kongekrabbe i andre fiskerier, også skal få adgang til å delta i fangsten av kongekrabbe.

Komiteen understreker at selv om fisket etter kongekrabbe er viktig for en del fiskere, er det ikke ensbetydende med at en bestand av kongekrabbe i Barentshavet gir samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at kongekrabben, fordi den er begrenset til Finnmarkskysten, er en særegen lokal ressurs som er egnet til å forvaltes regionalt.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at fiskere fra Øst-Finnmark skal gis økt adgang til å delta i en kommersiell fangst av kongekrabbe.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener derfor det er naturlig at folkevalgt regionalt nivå gis en særskilt rolle i forvaltningen.

Dette flertallet mener at det regionale folkevalgte nivå må få i oppgave å utvikle kriterier for deltagelse i og utøvelse av fangst av kongekrabbe. Det samme gjelder fastsettelse av kvoter innenfor fartøygruppen.

I den fremtidige forvaltningen mener komiteen at sentrale myndigheter må håndtere det som eventuelt vedrører kongekrabbe innenfor Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon. Det samme gjelder forskning, forhandlinger, internasjonale avtaler, fastsettelse av norsk kvote, beskatningsstrategi, herunder tekniske reguleringstiltak og vurderingen av behovet for spredningsbegrensende tiltak, både innenfor og utenfor området for kommersiell fangst.

Komiteen viser til at en overordnet målsetting må være å begrense videre spredning av krabben i

norske havområder innenfor rammen av en føre-var- og økosystembasert forvaltning.

Komiteen mener at målsettingen også forutsetter en avgrensning av kommersielt område mot nord. For å begrense spredningen må den geografiske avgrensningen også kombineres med tiltak både innenfor og utenfor det avgrensede området.

Komiteen mener at innenfor denne målsettingen bør det opprettes et område for en kommersiell bestand av kongekrabbe.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, understreker at ulike forvaltningsregimer øst og vest for 26°Ø er et skritt i retning av at kongekrabben i Barentshavet ikke skal forvaltes helt på linje med andre bestander.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at området skal avgrenses mot vest ved 26°Ø som i dag, med unntak av en avgrensning av vernehensyn mot indre deler av Porsangerfjorden. I tillegg opprettes det en grense øst for Smørfjorden.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at grensen for det kommersielle området bør vurderes særskilt ved evaluering etter 5 år. Områdets nordlige grense settes fra 71°15'N/26°Ø (ca. 6 nm fra grunnlinjen) i rett linje mot øst til territorialgrensen (12 nm fra grunnlinjen), og videre lik territorialgrensen til grensen mot Russland.

Dette flertallet viser til at det av biologiske grunner og for oppnåelse av størst mulig langtidsutbytte (i kvantum) bør innføres lik beskatningsgrad for hann- og hunnkrabber innenfor avgrenset område for kommersiell fangst.

Dette flertallet mener at det bør tillates fangst av hunnkrabber og at det gis separate kvoter for hvert kjønn.

I tillegg foreslår et fjerde flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, at det settes av en del av kvoten til fangst av skadet krabbe.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener forslaget om kvoter på hann- og hunnkrabbe også kan føre til at fisket etter kongekrabber blir lite rasjonelt. Disse medlemmer mener at det i størst mulig grad bør være kjønnsnøytral fastsetting av kvoter basert på en bærekraftig forvaltning innenfor sonen.

Komiteen mener at ved å legalisere bifangst vil slik krabbe kunne landes og omsettes på legalt vis, noe som vil innebære en bedre utnyttelse av krabben.

I tillegg vil bifangsten ikke lenger utelukkende være en ulempe for fiskerne.

For å få en bedre oversikt over hvor mye kongekrabbe som tas som bifangst ønsker komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, at utkastpåbudet oppheves i enkelte fiskerier innenfor området avgrenset for kommersiell fangst.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener det fortsatt skal være adgangsbegrensning i det kommersielle området.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, vil at flere fartøy enn hittil skal gis adgang til fangsten.

Dette flertallet synes det er naturlig at innføring av en områdeadgang innebærer at dagens reguleringsgrupper (gruppe I og II) blir erstattet med en ny gruppeinndeling, som kun skiller mellom fiskere på blad B og blad A i fiskermanntallet. Fartøyeiere på blad A gis halv kvote i forhold til kvoten som tilfaller fartøy som eies av fiskere på blad B.

Dette flertallet mener at ved å fjerne område- og lengdebegrensning på deltagelse i fangst av kongekrabbe undergraves prinsippet om at det er fartøy som opplever størst ulempe og som har få driftsalternativ, som skal få nyte godt av kongekrabbefangsten. I tillegg kan en slik utvidelse føre til at så mange fartøy deltar at kvoten pr. fartøy blir for liten til å sikre fiskeren en rimelig inntekt.

Et fjerde flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil at adgangen skal gis til fartøy fra området hvor krabben har sin hovedutbredelse, og særlig små fartøy med liten mobilitet og få driftsalternativ. Dette flertallet mener derfor at alle merkeregistrerte fartøy under 11 meter fra Øst-Finnmark, inklusive kommunene Nordkapp og Porsanger, gis adgang til å delta i fangst av kongekrabbe gjennom en områdeadgang. I tillegg skal fartøy fra Øst-Finnmark som er over 11 meter og i dag har adgang til å delta i fangsten, få videreført sin deltakeradgang. Det samme gjelder fartøy fra andre deler av landet som i dag har deltageradgang.

Et femte flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, mener også at begrensningen på at de som eier flere fartøy bare kan delta med ett fartøy hver, videreføres.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at deltakerloven § 21 setter tre alternative vilkår for å

kunne etablere en deltakerbegrensning. Distriktsmessige hensyn er ikke nevnt som et alternativ som alene kan begrunne en deltakerregulering.

Et annet flertalls, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres vurdering, er at det ikke foreligger hjemmel til deltakerbegrensning i fangsten av kongekrabbe slik at bare fiskere hjemmehørende i et bestemt distrikt skal ha adgang til å delta. Det er derfor nødvendig å etablere en særskilt lov hjemmel for etablering av en områdeadgang for fangst av kongekrabbe.

Dette flertallet viser i den forbindelse til Innst. O. nr. 32 (2007-2008), jf. Ot.prp. nr. 13 (2007-2008).

Komiteen viser til at mange fiskere i dag står overfor valget mellom å drive fangst av kongekrabbe eller fiske med line eller garn i perioden hvor det er tillatt med fangst av kongekrabbe. I tillegg har mottakere på land bruk for råstoff en større del av året. Komiteen mener at sesongen bør utvides til å gjelde hele kvoteåret og ber Regjeringen om å utarbeide nærmere regler om utvidelse av krabbefangstsesongen.

Komiteen viser til at erfaringer fra Beringhavet har vist at en "nedfisket" bestand representerer en lavere spredningsrisiko. For å unngå spredning i områder utenfor den fastsatte grensen, må det aller meste av krabben som rekrutteres til bestanden lokalt tas opp, i tillegg til de som vandrer inn i området. Det er derfor nødvendig med en relativt stor og tilnærmet kontinuerlig fangstinnsats. Denne innsatsen må opprettholdes selv ved relativt små fangster av kommersiell krabbe. Komiteen mener derfor at det vil være behov for en tilskuddsordning for å stimulere til en kontinuerlig og effektiv desimeringsfangst.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser i den forbindelse til beregninger som anslår at det er behov for åtte millioner i fangsttilskudd på kort sikt, og at behovet for tilskudd deretter er mindre.

Flertallet mener det bør vurderes å finansiere deler av fangsttilskuddet med en omsetningsavgift på førstehåndsomsetningen av kongekrabbe i den kommersielle fangsten, men innser at dette eventuelle bidraget må bli relativt begrenset i forhold til det totale behovet i startfasen. Flertallet viser videre til at innføring av en avgiftsfinansiert desimeringsfangst av kongekrabbe vil forutsette en adekvat lov hjemmel.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at

kongekrabben ødelegger for annet fiske utenfor kommersielt område og ber Regjeringen vurdere desimeringsfangst allerede i 2008.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det i Revidert nasjonalbudsjett for 2008 avsettes midler til å starte desimeringsfangst av kongekrabbe i løpet av 2008."

For å hindre spredning mener komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, at dagens utkastforbud vest for 26°Ø også blir gjort gjeldende utenfor den nordlige grensen og i sørlige del av Porsangerfjorden.

Komiteen mener at i tillegg skal oppdrett og oppføring av kongekrabbe ikke tillates utenfor det kommersielle området.

Komiteen viser til at det kan ta lang tid før eventuelle effekter på systemet av introduserte arter kan dokumenteres. Selv om det har vært gjennomført mye forskning på kongekrabben i dens naturlige utbredelsesområde, er det ikke gitt at denne kunnskapen er direkte overførbart til forholdene i Barentshavet. Komiteen mener at det er behov for mer kunnskap og at følgende forskningsområder bør prioriteres: forbedring av bestandsestimeringsmetoder, kongekrabbens biologi og effekt på økosystemet, og utvikling av metodikk/redskaper for fangst av små kongekrabber. I tillegg må forskning på bio-, samfunns- og næringsøkonomiske konsekvenser av kongekrabben prioriteres.

Komiteen viser til at kongekrabbe fra Norge har gjort seg bemerket ute i verdensmarkedene. Kongekrabbe blir betraktet som et luksusprodukt, og er således et produkt som er prisømfintlig overfor kvantumsendringer. Komiteen mener det kan være mulig å oppnå verdiskaping ved økt utnyttelse av kongekrabbe, blant annet ved utnyttelse av restråstoff og rogn. Kongekrabbe kan også brukes som tillegg til fôr i torskeoppdrett.

Komiteen viser til at fangst av kongekrabbe bidrar til lønnsomhet for mange mottak og bidrar til at kystfiskere fortsatt kan levere sin fangst lokalt. Fortsatt ilandføring av kongekrabbe er viktig både for bosetting og sysselsetting i mange småsamfunn.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at det er viktig å ha og håndheve leveringsplikt for å sikre arbeidsplasser på land i videreføring og pakking.

Flertallet mener at det i tillegg bør innføres en hovedregel om at ombordproduksjon er forbudt, men at departementet kan gi dispensasjon nord for kommersielt område.

I lys av endringer i beskatningen av kongekrabbe, mener flertallet at det bør legges til rette for statlig støtte til produkt- og markedsutvikling for produkter av bearbeidet krabbe som i dag har liten eller ingen kommersiell verdi. Flertallet mener at det bør gis slik støtte gjennom Marint Verdiskapingsprogram og Innovasjon Norge, innenfor gjeldende rammer og retningslinjer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at man fortsatt må forvalte kongekrabben på en økonomisk bærekraftig måte i Øst-Finnmark. Forvaltningen må innrettes slik at de som har byrdene med kongekrabben, også får muligheter til inntekter fra kongekrabben. Disse medlemmer viser til at krabben har blitt svært viktig for kystflåten, og spesielt de mindre fartøyene. Samtidig har landanlegg i små og sårbare kystsamfunn fått viktige inntekter fra kongekrabben.

Disse medlemmer minner om at med den nye nordlige grensen er det mange i næringen som frykter at store fartøy med produksjonsutstyr etablerer seg som kombinerte fiskefartøy og kjøperfartøy. En slik utvikling vil kunne medføre at landindustrien i Øst-Finnmark taper viktig driftsgrunnlag, og være ødeleggende for den økonomiske infrastruktur rundt næringen.

Disse medlemmer mener det må være krav om leveringsplikt på kongekrabbe eller forbud mot ombordproduksjon. Dette vil sikre at kongekrabben blir bearbeidet lokalt, og bidra til at landindustrien får tilgang på kongekrabben som råstoff, noe som sikrer landindustriens fremtid. En slik leveringsplikt bør organiseres på en enkel måte, og sikre konkurranse mellom landanleggene.

Derfor fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre leveringsplikt til landanlegg for kongekrabbe."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det bør fastsettes en totalkvote i den kommersielle sonen som sikrer næringsmessig drift der hvor krabben har etablert seg. Disse medlemmer mener tiltakene må styrkes for å hindre videre spredning utenfor sonen.

Disse medlemmer mener at forvaltningen i den kommersielle sonen må sikre en bærekraftig forvaltning av krabben, og at det ikke må gjennomføres kvotefastsettelse som reelt bygger ned bestanden

innenfor sonen. Det vil over tid medføre at den økonomiske infrastrukturen rundt næringen bygges ned.

Dersom etterspørselen etter kongekrabbe er stor og prisnivået er høyt, kan det åpnes for at kongekrabbe fanget utenfor sonen inngår i det kommersielle markedet og at dette eventuelt skjer i samarbeid med fiskerierorganisasjonene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at man allerede med dagens kvotefastsettelse ser at kongekrabben er i ferd med å bli nedfisket i den kommersielle sonen. Andelen store krabber er en sterk indikator. I 2005 var snittvekten på 4,2 kg, i 2006 var den redusert til 3,9 kg. I 2007 var estimatet 3,4 kg. Disse medlemmer mener derfor det må utarbeides en totalkvote innenfor den kommersielle sonen som sikrer en bærekraftig forvaltning og ivaretar den kommersielle siden for fiskere og landanlegg.

Disse medlemmer mener at all den tid det ikke gis økonomiske incitamenter for fangst av mindre krabber, vil nedfiskingsstrategien (desimeringsfiskestrategi) utenfor sonen ikke fungere etter hensikten med dagens ordning. Skal man lykkes med en effektiv nedfisking av bestanden utenfor den kommersielle sonen, forutsetter det et offentlig nedfiskningsfond.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette et nedfiskningsfond for å fjerne kongekrabbebestanden utenfor den kommersielle sonen."

Disse medlemmer forutsetter at fondet får en størrelse og innretning som medfører effektiv nedfisking av kongekrabben utenfor sonen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at det bør innføres utkastforbud av kongekrabbe utenfor sonen. Disse medlemmer mener at Regjeringen må avklare hva som skal skje med den krabben som tas opp utenfor sonen slik at den ikke svekker det økonomiske grunnlaget for kommersiell fangst. Disse medlemmer mener det er viktig å forske på muligheten for å få aktivt fangstutstyr som målrettet kan sikre fangsting av småkrabber og hunnkrabber. Disse medlemmer mener det derfor må avsettes FoU-midler for å utvikle redskap og fangsteknikker som fungerer optimalt for å holde bestanden nede utenfor den kommersielle sonen. Dagens redskaper er tilpasset en økonomisk rasjonell fangst, og er dermed mer selektive for å sikre fangst av større krabbe. Det er også viktig å bidra til produktutvikling og markeds-

utvikling som gjør landindustrien i stand til å utnytte små krabber og hunnkrabber til kommersiell produksjon. Det bør derfor etableres et program for å stimulere til slik produkt- og markedsutvikling.

Disse medlemmer er positive til en økt offentlig innsats for forsknings- og utviklingsarbeid på kongekrabben. Det er behov for både økt forskning på bestandsvurderinger, vandrings- og økologisk påvirkning. Slik forskning må støttes via øremerkede og økte bevilgninger til Havforskningsinstituttet. Det er videre behov for økt forskningsinnsats på konsekvenser av ballastvann med potensiell økning i innføringen av andre introduserte arter.

Disse medlemmer mener det er vanskelig å se hvorfor fartøy under 11 meter, og hjemmehørende i Øst-Finnmark, skal gis en fortrinnsrett til fri deltakelse, mens fartøy både over og under 11 meter som er hjemmehørende utenfor Øst-Finnmark, men som fisker i krabbens utbredelsesområde og opplever krabbeplagen, ikke skal ha samme frie adgang til kongekrabbefisket.

Disse medlemmer mener at Regjeringen må orientere Stortinget om utviklingen i kongekrabbesituasjonen på en egnet måte årlig.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre mener det er stor sannsynlighet for at fri adgang for alle fartøy innenfor et kvoteregulert fiske etter kongekrabbe lar seg gjennomføre. Lønnsomheten er allerede så marginal i det kvoteregulerte krabbefisket at kun mindre fartøy hjemmehørende i krabbens utbredelsesområde finner lønnsomhet i fisket.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det ikke er noen geografisk begrensning eller lengdebegrensning på fartøy når det gjelder deltakelse på kongekrabbefiske."

Disse medlemmer viser til at svært mange fiskere og deres organisasjoner har vært negative til kongekrabben og den forvaltningen som myndighetene har ført. Disse medlemmer viser til at fiskere gjennom mange år har fått mye fiskeutstyr (garn og lignende) ødelagt på grunn av kongekrabben, noe som har medført store ekstra kostnader for fiskere. Derfor fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere erstatningsordning for ødelagt fiskeutstyr, garn og lignende som skyldes kongekrabbe."

Disse medlemmer mener at en eventuell erstatningsordning gjelder utenfor den kommersielle sonen.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at man bør innrette forvaltningen av kongekrabben slik at den blir økonomisk bærekraftig i kommersiell sone, samtidig som den legger opp til å forhindre ytterligere spredning utenfor kommersiell sone. Den forvaltningen som skal foregå innenfor kommersiell son bør imidlertid ikke fravike for sterkt fra de alminnelige prinsippene for forvaltning av ressurser fra havet. Dette innebærer at det ikke bør innføres særregler om at bare fartøy som er registrerte i Finnmark, skal få delta i fangsten. I 2006 kom 70 pst. av fartøyene som deltok i fangsten fra Øst-Finnmark, 12 kom fra Vest-Finnmark og resten fordelte seg på en rekke fylker. Dette viser tydelig at befolkningen i Finnmark har god tilgang til kongekrabbefangsten, og at ei slik lovendring er unødvendig. At de fiskerne som er sterkest rammet av bifangstproblemene med kongekrabbe, skal få delta i fangsten av kongekrabbe, ivaretas av dagens regelverk.

Disse medlemmer viser til at en fungerende mottaksstruktur er av stor betydning både for næringen og befolkningen i regionen. Dette skal ikke være til hinder for den frie konkurranse mellom mottakene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at dagens grense for å delta i fangsten bør videreføres. Det er urimelig at fartøy over 11 meter skal stenges ute fra fangsten, og i 2006 stod for eksempel båter mellom 10 og 15 meter for 80 pst. av fisket.

Disse medlemmer viser til at det bør åpnes for nykvalifisering til fangsten av kongekrabbe, slik at nye kan komme til. Disse medlemmer mener derfor at det må være adgang til nytildelinger ved kvalifisering på tilsvarende vilkår som ved tidligere nykvalifiseringer.

Medlemene i komiteen fra Framstegspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser vidare til at grensa for det kommersielle fisket ved 26°Ø vart sett fordi ein opphavleg ikkje kjente til at kongekrabba hadde fått ei vesentleg utbreiing i Porsangerfjorden. Det er no stadfesta at kongekrabba i stor grad har etablert seg i denne fjorden. Desse medlemene meiner difor at området for kommersielt fiske av kongekrabbe bør omfatta heile Porsangerfjorden.

Desse medlemene ber Regjeringa, i samarbeid med dei landbaserte mottaksanlegga, om å

utvikle ei ordning for korleis man skal handtere skada og liten krabbe som ikkje egner seg for sal.

Medlemene i komiteen frå Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre meiner det bør være ein eigen tilleggskvote for hunnkrabber og småkrabber og skadde krabber, fordi dette er miljøarbeid det bør vere incitament for.

Desse medlemene viser til høyringa om saka, der det kom inn mange gode innspel både frå nærings- og miljøinteresser. Eitt av desse var at eit bestandsmål er eit viktig vilkår for ei god ressursforvaltning. Desse medlemene ber Regjeringa sette i verk tiltak for å få sikre bestandsberekningar som grunnlag for kvotefastsettinga.

Desse medlemene meiner at grensa for det kommersielle fisket bør evaluerast etter fem år.

Desse medlemene viser til at både nærings- og miljøorganisasjonar under høyringa streka under at kvoten for 2007 på 300 000 krabber var for låg. Desse medlemene meiner at kvoten for 2008 bør setjast høgare.

Desse medlemene viser dessutan til at det hastar med å koma i gong med desimeringsfangst utanfor det kommersielle området, og at det er naudsynt med offentlege tilskot til ein slik fangst.

Medlemene i komiteen frå Høyre og Kristelig Folkeparti stør prinsippet om at dei fiskarane som er sterkt ramma av bifangstproblem med kongekrabbe, også skal få delta i fangsten av kongekrabbe.

Desse medlemene ber Regjeringa setje av midlar til desimeringsfangst i samband med Revidert statsbudsjett for 2008, for at ein slik fangst vest for kommersielt område kan starta i inneverande år.

Reglane i dag om deltaking i fisket etter kongekrabbe bør vidareførast. Det er difor ikkje naudsynt å endra deltakarlova § 21.

Komiteens medlemmer fra Høyre ber Regjeringen om at det legges til rette for ytterligere forskning på rogn fra kongekrabben.

Medlemen i komiteen frå Kristelig Folkeparti sluttar seg til den overordna målsettinga om å sikra ein lågast mogleg bestand av kongekrabbe utanfor kommersielt fangstområde, samstundes som det oppretthaldast eit avgrensa område for ein kommersiell bestand utanfor Aust-Finnmark. Kongekrabba er på den eine sida ein introdusert art som skapar bifangstproblem for fiskarane, og samstundes ein ressurs for einskilde lokalsamfunn i Aust-Finnmark. Den kan difor ikkje handsamast på same måten som andre bestandar.

Komiteens medlem fra Venstre ser på kongekrabben som en miljøtrussel for den nordnorske kysten. Utgangspunktet for dette medlem i forvaltningsspørsmålet av kongekrabbe har vært hvordan man skal klare å hindre videre spredning. Skal man klare å forhindre spredning, må man intensivere fisket over en periode slik at man får kontroll over bestanden i det kommersielle området. På denne bakgrunn vil dette medlem be Regjeringen i samarbeid med Havforskningsinstituttet og andre relevante forskningsinstitusjoner hurtig sette et bestandsuttak som hindrer videre spredning.

Hvis forvaltningsregimet av kongekrabben denne stortingsmeldingen skisserer, og som komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre i stor grad støtter seg til, ikke klarer å hindre videre spredning av kongekrabben, vil disse medlemmer ta til orde for at man raskt setter inn tiltak som kan begrense veksten og holde bestanden nede.

For å få en bedre oversikt over hvor mye kongekrabbe som tas som bifangst, ønsker komiteens medlem fra Venstre at utkastpåbudet oppheves både innenfor og utenfor den kommersielle sonen.

Derfor fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med de landbaserte mottaksanleggene for kongekrabbe, utvikle en ordning for hvordan man skal håndtere skadet og liten krabbe som ikke egner seg for salg."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen sørge for at det i Revidert nasjonalbudsjett for 2008 avsettes midler til å

starte desimeringsfangst av kongekrabbe i løpet av 2008.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen innføre leveringsplikt til landanlegg for kongekrabbe.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med de landbaserte mottaksanleggene for kongekrabbe, utvikle en ordning for hvordan man skal håndtere skadet og liten krabbe som ikke egner seg for salg.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen opprette et nedfiskningsfond for å fjerne kongekrabbebestanden utenfor den kommersielle sonen.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen sørge for at det ikke er noen geografisk begrensning eller lengdebegrensning på fartøy når det gjelder deltakelse på kongekrabbefiske.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen vurdere erstatningsordning for ødelagt fiskeutstyr, garn og lignende som skyldes kongekrabbe.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

St.meld. nr. 40 (2006-2007) - om forvaltning av kongekrabbe - vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 14. februar 2008

Gunvor Eldegard

fung. leder

Inge Ryan

ordfører

